

L'aventura prodigiosa de dues trementinaires en temps heroics

LES DONES SÀVIES DE LA MUNTANYA

Novel·la

DAVID MARTÍ

L'autor de *Les bruixes d'Arnes*

edicions
62

DAVID MARTÍ

Les dones sàvies de la muntanya

Edicions 62

Barcelona

© David Martí, 2014

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 917021970 / 932720447).
Tots els drets reservats.

Primera edició: novembre del 2014

© d'aquesta edició: Edicions 62, s.a.
Pedro i Pons, 9-11, 08034 Barcelona
info@edicions62.cat
www.edicions62.cat

Fotocomposició: Víctor Igual, s.l.
Aragó, 390. 08013 Barcelona
Imprès a Liberdúplex

DIPÒSIT LEGAL: B. 21.381-2014
ISBN: 978-84-297-7147-3

CA L'ÓS

La gata es va despertar quan el mussol que tenia el cau al vell roure va començar a udolar sota la lluna plena. Moguda per un instint irrefrenable, tot i la son, va saltar del llit on moments abans dormia plàcidament als peus de la Sofia, i va córrer cap a la porta. La gatera era oberta i l'animal només va haver d'estirar-se una mica i reptar un parell de pams per sortir a l'era que hi havia davant de la masia. Allà, asseguda al pedrís on els Cots deixaven passar les hores a la fresca durant els vespres d'estiu, va aturar-se, i va esperar, mentre es netejava els bigotis, que el mussol tornés a cantar. Potser aquesta vegada, si era ràpida i sigil·losa, podria acostar-se-li prou per conèixer la situació exacta del seu niu. I un altre dia, si les circumstàncies li eren favorables, potser podria fins i tot arribar a caçar-lo.

Aquella nit, però, el temps va passar de llarg com un sospir, i la seva ànsia no es va poder veure satisfeta. El mussol no va tornar a donar senyals de vida i quan la gata, cansada d'esperar, estava a punt d'entrar a casa per buscar una altra vegada l'escalfor de la noia, va succeir

una cosa que la va desorientar. De sobte, sense una direcció definida, d'aquí i d'allà alhora, va començar a bufar un vent fort i gelat que va aixecar al seu voltant un remolí de pols i fulles seques, i abans que tingués temps de reaccionar, uns núvols negres com una ànima sense cor van portar la foscor més absoluta a la vall de la Vansa. De seguida van començar a caure unes gotes de pluja grosses com els còdols que hi havia al rierol envoltat de pollancre on anava a caçar granotes. La gata va aixecar el cap i va deixar anar un miol llastimós abans de córrer cap a l'interior de Ca l'Ós com si l'estigués perseguint un esperitat.

De seguida va agrair el tacte càlid de la flassada de llana decorada amb petites flors blaves que cobria el cos de la Sofia, i tot just quan la son estava a punt de vèncer-la, va dreçar les orelles i va dedicar una darrera mirada carregada de desconfiança cap a la finestra.

Ho hauria jurat.

En el moment que s'arrossegava per la gatera per entrar a casa, una ràfega de vent gelat més propi de finals de tardor li havia portat l'olor inconfusible de la sang fresca i de la mort.

Ningú que no estigués absolutament desesperat s'hauria aventurat pels camins pedregosos del Cadí sota una tempesta com aquella. Després del vent i de la pluja van arribar els llamps, que amb una intensitat esfereïdora,

amb cada descàrrega, encenien el cel del terme de Tui-xent com si fos migdia. I just abans que dos desconeguts que anaven amb les robes esgarrinxades i xopes agafessin el picaporta de ferro forjat per anunciar la seva presència, un tro eixordador va espetegar damunt dels seus caps i va atemorir els seus ossos cansats. Espantats i visiblement nerviosos, els dos homes van mirar al seu voltant per assegurar-se que ningú no els seguia, i, una mica més alleugerits, van deixar de banda la timidesa i van tornar a trucar a la porta amb insistència.

La Sofia havia dormit com un àngel fins en aquell precís moment, aliena a la demostració de poder de la natura, però així que els forasters van haver arribat, va badar uns ulls com unes taronges i va empassar-se la saliva en intuir el que estava a punt de passar. Quan l'àvia Dolors va obrir la porta de l'habitació, la jove ja s'havia vestit i s'allisava amb la mà els plecs de la faldilla sota la mirada atenta de la gata, que, atemorida per tot l'enrenou, s'amagava sota la roba del llit. Les dues dones van guaitar-se i, només amb aquest gest senzill carregat de complicitat, veient l'expressió de l'àvia, la noia de seguida va comprendre que no anava errada en les seves sospites.

—Són dos forasters, Sofia. Un té una ferida de bala i fins i tot potser algun os trencat. Ja saps el que has de fer, oi?

La noia va fer que sí amb el cap, però aquella aparent seguretat de seguida va desaparèixer en sentir el calfred que li recorria l'espina. La Dolors, en veure

tremolar la seva néta, s'hi va acostar amorosament i la va estrènyer amb força contra el seu cos.

—Ho faràs molt bé, estimada, no ho dubtis pas. De fet, sempre ho fas molt bé —li va dir, mentre li acarona-va el rostre amb delicadesa.

Aquelles paraules van tenir l'efecte d'un bàlsam miraculós, i amb l'ànim més serè i reconfortat, la Sofia va acompanyar l'àvia fins al menjador. Assegut al banc de fusta que presidia l'estança hi havia un jove amb la cara desencaixada pel dolor. Al seu costat, un altre home, amb el rostre semblant al ferit, només que més gran i amb el cap ple de cabells blancs tallats a navalla, li premia la mà amb força alhora que l'animava a no defallir.

Mentre la Sofia posava a escalfar aigua en una olla i buscava a la calaixera del menjador alguns draps de cotó, la Dolors va acostar-se al rebost i va agafar una pastilla de sabó de farigola de les que guardava en un plat de terrissa. Després, va rebuscar entre uns pots de vidre que ocupaven una de les lleixes encalcinades, i en va acabar triant un que contenia una pomada cremosa. Quan ho van tenir tot a punt, mentre les dues dones li treien la camisa al jove i li ensabonaven el tors i els braços per netejar les restes de sang seca i desinfectar les ferides amb la farigola, l'home els va fer cinc cèntims del que havia succeït. Segons les seves paraules, els dos forasters, originaris de Barcelona i membres d'un escamot lliberal que havia sortit feia una setmana dels voltants de Berga, havien estat víctimes de l'atac a traïció d'uns car-

lins que els esperaven amagats en un bosc de pins a la vora del camí. En el moment de l'emboscada, dirigida amb la precisió i la sang freda d'un cirurgià, el comandant, que duia una gran cicatriu que li travessava la galta dreta, havia ordenat als seus homes que no deixessin cap enemic viu. Només l'atzar havia permès a en Benet i al seu fill salvar la vida. Sota un ball de bales, tot mirant d'esquivar-les, el jove havia relliscat i caigut muntanya avall. Després de passar dos dies amb les seves nits pels cims més alts del Cadí amagant-se dels perseguidors, s'havien trobat amb un pastor que els havia parlat d'una masia a la vora del poble de Tuixent on vivien dues pargeses que podrien ajudar-los a guarir-se de les ferides. I així va ser com, extenuats, ferits i morts de gana, havien arribat a Ca l'Ós enmig d'aquella forta tempesta.

Les dones van escoltar el relat amb el cor encongit i van pregar perquè aquella guerra, que de tant en tant s'entossudia a treure el nas a la vall, en aquella ocasió passés de llarg i no tenyís de sang i desesperació les seves vides.

—I bé? —va demanar l'home amb un fil de veu després d'un breu silenci.

—No patiu, el vostre fill no té cap os trencat. La bala només l'ha fregat i la ferida és poc més que una esgarrinxada sense importància. Ha tingut sort. Molta sort —va sentenciar la Dolors mentre treia el tap de suro del flascó de vidre que contenia una pomada i untava un tros de roba de cotó, que va estendre sobre l'es-

patlla, abans de cobrir la zona afectada amb altres peces de roba lligades amb molta cura—. No li lleveu el drap. Ell sol es desprendrà del cos en dos o tres dies, quan la trementina hagi xuclat el mal intern i el tregui fora.

En Benet, que fins llavors havia observat els moviments de les dones amb un respecte gairebé reverencial, no va aguantar més la curiositat.

—I això que li heu posat a l'espatlla?

—És pomada de trementina i s'usa per combatre les inflamacions i qualsevol mena de dolor provocat per cops, torçades i fins i tot fiblades d'insectes o de serps. També la fem servir per extreure les espines o les estelles de fusta clavades a la pell.

L'home va gratar-se la barbeta i va fer cara de no entendre de què li parlava.

—Pomada de trementina? No n'havia sentit a parlar mai.

—És un remei natural que fem servir en aquesta vall des de temps molt antics i us puc assegurar que les seves propietats seran molt beneficioses per a la recuperació del vostre fill. Confieu en nosaltres.

—Disculpeu-me, no pretenia ofendre-us. Sou molt amables. Ens heu acollit enmig de la foscor, sota una tempesta que atemoriria el cor dels més valents, i ens heu ajudat sense dubtar-ho. No ho oblidarem mai. Demà mateix, si el meu fill s'hi veu amb forces, tornarem a Barcelona. Aquesta aventura ja ha anat massa lluny. La guerra no ha dut res de bo —va dir amb els ulls

plorosos, mentre, dissimuladament, agafava la mà de la Sofia amb delicadesa i hi deixava caure una moneda.

L'endemà, quan les primeres llums del nou dia començaven a il·luminar els cims pelats, les tarteres i els racons més ombrívols de la vall, els dos homes ja feia estona que havien deixat el poble de Tuixent al darrere i avançaven a bon ritme, entre pins roigs i avets, pel camí de la Seu d'Urgell. Després de l'atac que havien patit als afores de Berga, amb el regust de la sang i la por encara a la boca, havien optat per ser prudents i fer volta agafant una ruta més llarga per evitar tornar a passar pel lloc on havien estat a punt de morir, no fos cas que els carlins encara hi rondessin. Després de passar pels pobles de Fórnoles, Adraén i Cerc, i a mesura que s'apropaven a la Seu, els seus rostres s'il·luminaven d'alegria. Al capvespre, entre rialles i juraments d'abandonar per sempre més les armes, van arribar als afores de la població. El destí, però, de vegades és capriciós i mossega sense compassió les il·lusions de les persones. I tot just quan estaven a punt de deixar enrere els primers horts, uns soldats els van aturar i hi van creuar unes poques paraules. De seguida es van reconèixer mútuament, tal com fan els caçadors quan escullen les preses. Aquells soldats, que eren els mateixos que volien evitar trobar-se, aquesta vegada van voler assegurar-se que complien les ordres de l'oficial amb el rostre marcat. Van arrosse-

gar en Benet i el seu fill a la vora d'un rierol, i sense donar-los temps ni d'encomanar-se a Déu, els van cosir a trets, i amb una sang freda que hauria fet posar els pèls de punta a qualsevol persona de bé, van escorcollar les seves minses pertinences per robar-los tot el que duïen de valor. I un d'ells, el soldat més jove de tots, no va dubtar a quedar-se una petita llauna després de tastar el líquid viscos que contenia. L'oli per tractar els cops, i ho sabia per experiència, era un tresor molt preuat per a qualsevol que portés una vida plena de perills com la seva.

Aquella mateixa nit, la gata de Ca l'Ós va sortir de la masia de Tuixent i va acostar-se amb sigil al vell roure mentre seguia el rastre del mussol. De sobte, però, va aturar-se i va clavar la mirada en direcció al camí de la Seu. Tot i la foscor que l'envoltava, alguna cosa li va cridar l'atenció.

Aquella vegada no va tenir cap mena de dubte.

El vent li duïa l'olor inconfusible de la sang i de la mort de dos homes que havia conegut allà mateix, a Ca l'Ós, poques hores abans. Malauradament, per una mala passada del destí, mai més no els podria tornar a veure, i gaudir dels seus amanyacs i carícies a contrapèl que l'havien feta roncar sorollosament abans d'arraulir-se i quedar-se adormida als seus genolls.